

Handreiking Ammoniak pas begin van oplossing

Natuur en landbouw in Peel samen op de bres voor Natura 2000

— Marjel Neefjes

Reikhalzend was er uitgekeken naar de Handreiking Ammoniak die LNV-minister Verburg eind november presenteerde. Dan zou alles duidelijk worden, hoopten betrokkenen die te maken hebben met de problematiek van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Maar de handreiking is niet bedoeld om juridisch houvast te geven, zo blijkt nu. Het is, zoals de naam al zegt, een handreiking voor de provincies om per gebied vast te gaan stellen wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Maatwerk dus, en de juridische houdbaarheid daarvan moet nog blijken. Gaan we weer een nieuwe ronde in van rechtszaken en wachten op jurisprudentie, of komen de gebieden er in goed overleg zelf wel uit? Een gezamenlijk persbericht eind november van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen én LTO-Nederland 'Op de bres voor Natura 2000-gebieden' lijkt op het laatste te wijzen.

Afgelopen voorjaar werd het vrij eenvoudige Toetsingskader Ammoniak door de Raad van State naar de prullenbak verwezen. Te algemeen, te weinig op de lokale situatie aangepast, dat was in grote lijnen het bezwaar. In allerijl werd een Taskforce Toetsingskader Ammoniak ingesteld, onder leiding van Carlo Trojan, die eind juni een advies uitbracht. Deze handreiking nu, is een uitwerking van dat advies.

In de handreiking zet LNV op een rijtje waarop het bevoegd gezag moet toetsen voordat een activiteit wordt toegestaan die stikstofdepositie veroorzaakt. Om te beginnen kijken of de soorten en habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen gevoelig zijn voor stikstofdepositie, en ook waar die soorten en habitats zich bevinden in het gebied. Dan bekijken hoe de staat van instandhouding is, en of die beïnvloed wordt door stikstofdepositie. Vervolgens bezien of de voorgenomen activiteit dus invloed heeft op de soorten en habitattypen, eventueel in samenhang met andere activiteiten. De handreiking werkt deze punten uit en geeft voorbeelden. Het Steunpunt Natura 2000 gaat helpen de ervaring, kennis en jurisprudentie die de komende tijd ontstaat te verspreiden.

Helderheid

"Partijen willen helderheid over het juridische kader", zo stelt **Janneke van Montfort, strategisch medewerker natuur en programmeur bij Staatsbosbeheer.**

"We gaan nu duidelijke afspraken maken over ammoniak in de beheerplannen voor Natura 2000-gebieden, en bijvoorbeeld in de Peel lukt

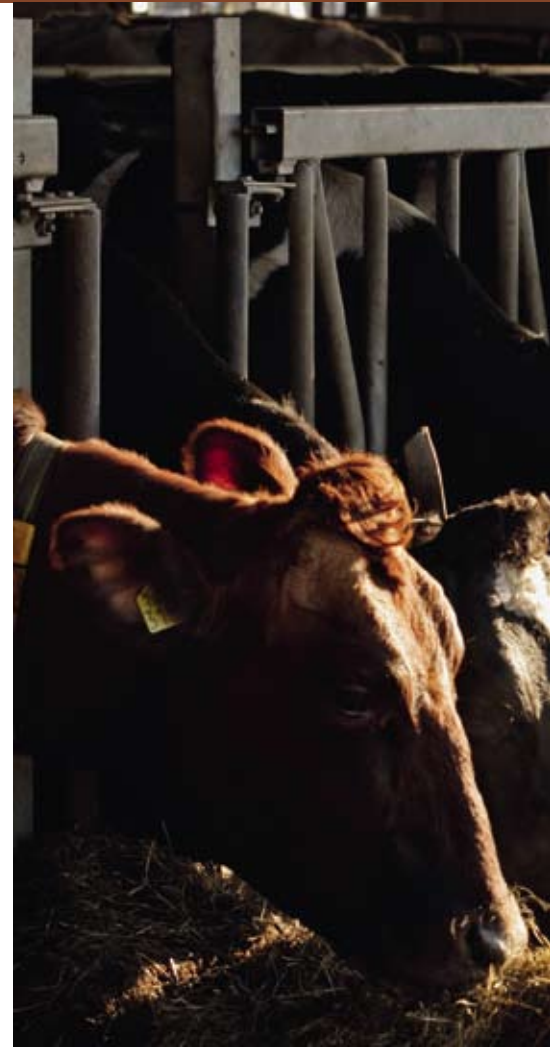

foto Hans van den Bos

dat in goed overleg. Maar die afspraken moeten dan wel een juridische grondslag hebben, en daar ligt de bal toch echt nog bij de rijksoverheid. Het zou het elegantst zijn als het via de Natuurbeschermingswet zou worden opgelost, daar komt Natura 2000 immers uit voort. Maar het maakt eigenlijk niet zoveel uit, als het maar helder wordt."

Dat het in de Peel gelukt is om met natuur- en landbouworganisaties samen tot een beheerplan te komen, klinkt bijzonder, zegt Van Montfort. "Maar het kan in alle gebieden. Uitgangspunt moet zijn dat je het eens bent over de doelen van Natura 2000, maar dat je er goed de tijd voor neemt om met alle partijen te bedenken hoe en op welke termijn je die wilt behalen. En een zware, onafhankelijke voorzitter van de werkgroep en klankbordgroep, dat is sterk aan te bevelen, zeker bij gebieden met ingewikkelde processen."

Spanningsveld in de Peel

In de Peel vervult **Servaas Huys, voormalige PvdA-kamerlid**, de rol van onafhankelijk voorzitter met verve. “Hier in de Peel zitten we historisch gezien natuurlijk in een lastige situatie”, legt Huys uit. “Er was altijd een groot spanningsveld tussen landbouw en milieuorganisaties, omdat bijna elke boer wel een geweigerde vergunning in de kast heeft liggen voor een kleine aanpassing aan zijn bedrijf omdat milieulubs rechtszaken aanspanden.” Wat in de Peel weer een voordeel was, was dat er al tien jaar werd samengewerkt in een landinrichtingscommissie, waar Huys ook voorzitter van was. “In dat proces hebben we langzamerhand vertrouwen opgebouwd tussen natuur- en landbouwclubs, en daar plukken we nu de vruchten van bij het opstellen van het beheerplan. Je moet nog wel eens deze of gene aaien, of er nog een aan zijn oor trekken om iets gedaan te krijgen, maar dan lukt het ook wel.”

Volgens Huys is het allerbelangrijkst om iedereen aan tafel te krijgen. Dat LNV besloten heeft om mensen niet te betalen om in de werkgroepen deel te nemen, vindt hij dan ook dom. “Die mensen besteden hun vrije tijd eraan, maar het is geen hobby, niet vrijblijvend.” En als mensen dan aan tafel zitten, moet je de tijd en de ruimte nemen om elkaars standpunten te begrijpen, je proberen te verplaatsen in de ander, vindt Huys. “Vervolgens moet je naar overeenkomsten gaan zoeken, niet naar verschillen.”

In de Peel was de opgave fors. Wetenschappelijk gezien is voor hoogveenontwikkeling het kritische depositieniveau niet hoger dan 400 mol zure depositie per hectare, maar er valt momenteel 3200 mol uit de lucht. “Je kunt op je klompen aanvoelen dat dat de eerste tijd niet lukt”, vindt Huys. “Maar we kiezen ervoor om realistisch te blijven. We hebben gezamenlijk besloten om tot 2027, de looptijd van het

beheerplan, de depositie te verminderen naar 1600 mol. De ontwikkeling van hoogveen zal minder spectaculair zijn, maar het gebeurt nu ook al wel. De depositie was begin jaren tachtig 6000 mol, dus er zit al verbetering in.”

Landbouw verzorgt helft

Een deel van die vermindering ligt bij de boeren. Namens de **ZLTO** zit **Herman Litjens, beleidsspecialist ruimtelijke ontwikkelingen en milieu**, in de werkgroep beheerplan van de Peel. Hij vindt het streven naar halvering behoorlijk ambitieus. “Als je naar die kritische depositie kijkt van 400 mol, dan lijkt 1600 mol misschien niet ambitieus. Maar ja, om 400 mol te halen moet je alle landbouw weghalen, het Ruhrgebied opdoeken en het wegverkeer stilleggen, dat is niet realistisch. We hebben berekend dat de omringende landbouw (dertig kilometer) voor de helft van de stikstofdepositie verantwoordelijk is. Wij gaan als landbouw dan ook de helft van de reductie voor onze rekening nemen. Als je van 3200 naar 1600 moet, dan doen wij de helft daarvan: 800 mol.”

De volgende vraag is natuurlijk: hoe? Heel eenvoudig, stelt Litjens: “Met technische maatregelen. We zullen verder gaan dan de generieke eisen voor stikstofreductie, door toepassing van luchtwassers, aanpassingen aan stallen, ander voer, beplanting rond bedrijven. In ruil daarvoor willen we wel de mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling. Daar zijn we duidelijk in en dat accepteren de natuurorganisaties ook: als wij niet kunnen ontwikkelen, dan kunnen we ook niet investeren in reducerende maatregelen. Zo winnen we allebei.” Goed overleg dus, in de Peel, vindt ook Litjens. “Mijn tip dus voor andere Natura 2000-gebieden: heb oog voor waar er iets te winnen valt.” ♦

De ‘Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden’ is te downloaden op www.minlnv.nl > Natura 2000 > Toetsingskader ammoniak.

redactie@vakbladnatuurboslandschap.nl